

El vitalisme històric-religiós de Macabich

per Josep Planells i Bonet

Record que Macabich parlà en diferents ocasions, sobretot referint-se als temes de la terra, d'un vitalisme històric-religiós que empeny la nostra manera de ser eivissenca.

Sempre m'ha paregut que la idea que involucren aquestes paraules era densa i d'un 'contengut profund, com ordida de diferents filaments.

Sense creure que és possible esbrinar tots els mòbils que l'indueixen a expressar-se de tal forma precisa, vull apuntar alguns aspectes que bé podem situar-los entorn de la causa principal en aquest "hic et nunc" del seu pensament. Per explicar-ho analitzarem tres punts: la història, la Bíblia, la tradició.

La història. Per poc que s'hagi llegit Macabich un s'adona de l'interès immens que tenia per a demostrar que la nostra personalitat com a poble parteix dels orígens més llunyans, fins a remuntar-se a la prehistòria. Per altra banda, citant Diodor, presenta una població eivissenca ben evolucionada ja en temps d'August en l'època del neo-púnic: "memorables cales, amplexos murs, esplèndid caseriu, població cosmopolita, principalment cartaginesa...". Quasi al mateix temps que el cristianisme neix i s'expandeix dins el món romà, arriba a Eivissa la fe cristiana. El bisbe Opilió del s.V és una mostra d'una església organitzada aquí des dels primers temps. I a partir del s. XIII predomina el mateix ritme cultural: religió, llengua, costums.

La Bíblia. A tota l'aportació històrica hi hem de sumar la influència bíblica en el seu pensament. Hem de recordar que Macabich fou sacerdot i com a tal havia d'estar familiaritzat amb la lectura de la Bíblia.

Examinem alguns detalls de la seua obra literària. Aquí el paral·lelisme dels seus versos i els del salm:

"No passi nit ni dia
sense fer-vos pregàries i llaor"
(Himne del Centenari)

"Us beneiré cada dia
alabaré el vostre nom per sempre"
(Salm 144)

I en aquests altres es nota també la paritat de sentiments:

"Dalt aquest puig, altar de tantes
races,
alçaren fa set segles vostre altar,
la terra jurà aquí les seues traces
tots els pobles aquí tenen sa llar.
Que tots hi prenguem guia
que cercar no podem un far millor"
(Himne del Centenari)

"El Senyor té el palau a la muntanya
Santa.

Diuen d'ella:
És l'Altíssim mateix que l'ha fundada,
aquest i aquell altre són fills de Sió.
Feliç el qui viu a la vostra, Senyor."
(Salm 86)

Com acaba l'estrofa dels goigs s'encapçala el salm d'un paregut essencial:

"Tota la plana florida
encatifa aquest palau
castell des vostre reialme
de caritat i de pau.
Qui el devise se n'alegra
i en allunyar-se'n se'n dol"
(Goigs de la Coronació)

"Quina alegria quan em varen dir
anem a la casa del Senyor,
Jerusalem, ciutat ben construïda,
conjunt harmoniós.
Que visquin segurs els que t'estimen,
Que sigui inviolable la pau dels teus
murs.
(Salm 121)

La tradició. La continuïtat històrica portà una immanència (manere in) a la vida eivissenca. Aquesta immanència no és un quietisme que t'adormi la voluntat de posar-te al dia, que et privi de la necessitat que sempre hi ha d'investigar, és la profundització en el propi ésser per a treure'n noves forces de vida, caracteritzada en la saviesa del passat i de cara al futur, lluny d'aquell estil esnob i poc interessant. És clar que les coses noves i velles poden combinar-se de forma admirable, i que la fe no perdrà la seua dinàmica pel fet de tenir un suport cultural. És més, la fe no és amorfa i ha d'expressar-se, passant pel fenomen d'inculturalització, amb les diferents cultures, o sia, inserint-se en cada una. D'aquí la importància de la llengua vernacla en la litúrgia per al manteniment de la fe d'un poble, com ha proclamat el Vaticà II. Altra cosa és sols com un vernís que el pas del temps desmereix i esborra.

Macabich parlà del vitalisme històric-religiós just a l'esclat dels temps moderns quan l'afany de novetats apareixia. Llavors, veié la necessitat de refermar-lo més i més davant el perill de pèrdua de tantes coses bones per un mal canvi.

Aquesta intuïció de Macabich em sembla genial, síntesi filosòfica de la història que el col·loca com un pensador de primer ordre.

JOSEP PLANELLS I BONET

Salvem ses Salines

Setembre de 1980. Han passat tres anys des que, per aquestes mateixes dates, en 1977 l'opinió pública d'Eivissa i Formentera es mobilitzà fortament per defensar la integritat dels territoris que comprenen ses Salines d'Eivissa i Formentera.

Aquestes mobilitzacions donaren com a primer fruit la denegació del Pla General d'Ordenació de Sant Josep, que contemplava ses Salines com a zona urbanitzable, i l'acord de la Comissió Provincial d'Urbanisme de redactar un Pla Especial de Protecció per a ses Salines.

De llavó ençà s'han produït mil esdeveniments fins arribar a avui, que tenim aquest Pla Especial en tramitació.

Davant això, l'Institut d'Estudis Eivissencs creu important tornar a recordar la importància de tot ordre que ses Salines tenen per a Eivissa i Formentera, no tan sols com a valor paisatgístic històric, sinó com espai natural verge fonamental per a continuar donant una oferta turística que, cada vegada més, sigui de qualitat.

Però, i això és greu i preocupant, l'Institut veu amb una gran inquietud, i amb certa desesperança com forces polítiques pitiuses que el dia 16 de març de 1979 firmaren un acord on es comprometien a defensar la redacció del Pla Especial com a primer pas cara a la futura declaració de "parc natural" per a ses Salines, avui sembla que estan tornant endarrera i retirant el seu suport a aquest Pla Especial.

Per a acabar, l'Institut vol recordar no només aquest pacte polític, sinó les quasi dues mil firmes de residents a les Pitiüses en defensa d'aquest territori, els informes d'institucions de prestigiosa anomenada arreu de l'Estat Espanyol i la voluntat de l'actual Administració, que, quan es celebrà el 5 de juny passat el dia Mundial del Medi Ambient, va editar un document recordant que el temps de desenvolupament accelerat ha passat i que avui el món ha de començar a pensar que mantenir l'equilibri ecològic és tant com mantenir la possibilitat de vida damunt la Terra.

Volien recordar allò que firmaren com a pacte el 16 de març de 1979:

"Els partits polítics i candidatures que subcriuen aquest document es comprometen:

A salvaguardar el territori de ses Salines d'Eivissa i Formentera. Per això faran les gestions necessàries perquè la redacció del PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ, que s'ha de redactar per acord de la COMISSIÓ PROVINCIAL D'URBANISME del 31 d'octubre de 1977, es dugui a terme sense més retard, com a primer pas de cara a la futura declaració de "parc natural", conforme a la legislació pertinent.

Signat per:

Abel Matutes Juan, en representació de les candidatures independents d'Eivissa i de C.D. de Formentera.

Joan Josep Ribas Guasch, en representació d'U.C.D.

Luis Trigueros Juan, núm. 1 candidatura independents de Vila, C.D.

Cosme Vidal Juan, I.C.I.F.

Antoni Ribas Mari, candidatura independents Sant Antoni.

Jaume Ribas Prats, P.S.O.E.

Néstor Torres Torres, P.C.E.

Josep Tur, candidatures independents Sant Josep.

COMISSIÓ EXECUTIVA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS EIVISSENS